

ОТЧЕТ
ЗА ДЕЙНОСТТА
НА
ИНСТИТУТ ПО СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ И ПРАКТИКИ
ПРЕЗ 2012 ГОДИНА

През 2012 г. в условията на финансова криза и натиск на държавата да ограничи влиянието на НПО в България, Институт по социални дейности и практики успя да развие своята дейност за подкрепа на социалното включване на деца и семейства в риск по посока на още по-високо качество, иновативност и креативност.

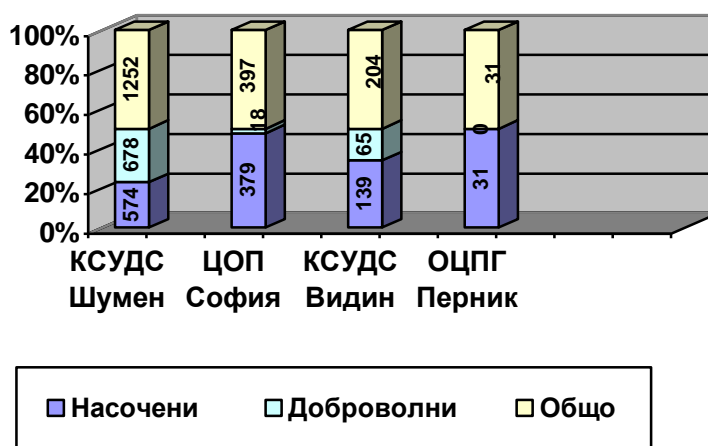
Ние продължихме да предоставяме социални услуги, които са на признато високо качество на социална работа с все по-голямо участие на техните потребители. Особено предизвикателство е отговорът ни на необходимостта от концептуализиране на психо-социалните интервенции през подхода резилианс.

Особено значими резултати постигнахме в работата ни по превенция на насилието над деца и развитието и разпространението на практики на дружелюбно към децата правосъдие.

Продължихме да повишаваме капацитета на работещите в сферата на социалното включване на деца и семейства в риск чрез обучения, супервизия и методическа подкрепа.

Всичките си успехи дължим на екипа на ИСДП в цялата страна, който работи с отношение и професионализъм!

ИСДП общо случаи за 2012 г.

Общият брой потребители е 1884, от тях 848 са индивидуална работа по случай. В сравнение с предходната година се отчита ръст на потребителите от 20%. Запазва се тенденцията да работим при свръх капацитет, особено в София и Шумен.

1. ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯТА НА ГРИЖИТЕ ЗА ДЕЦА В БЪЛГАРИЯ ПРОДЪЛЖИ ДА БЪДЕ ВОДЕЩ ПРИОРИТЕТ ЗА ИСДП ПРЕЗ 2012 Г.

1. Ние смятаме, че всяко дете от 0 до 3 г. трябва да е отглеждано в семейна среда и не бива да бъде настанявано в никаква форма на резидентна грижа.

1.1. В партньорство с УНИЦЕФ България, държавни и местни партньори на практика *затворихме входа на ДМСГД в гр. Шумен и изхода към друга институция*. Приносът на ИСДП беше значителен в предоставяне на нов пакет от услуги за подкрепа на рискови семейства за превенция на изоставянето, което заедно с развитие на приемна грижа за бебета затвори входа към дома. Изходът също беше ориентиран към връщане в семейството, осиновяване и приемна грижа. Тези услуги доведоха *да закриване на ДДЛРГ за деца от 4 до 7 г. В гр. Каспичан*.

1.2. Повече от една от трета от децата бяха върнати в своите семейства, повече от 120 семейства в риск да изоставят децата си бяха подкрепени още от момента на раждане. Подкрепата включва психо-социално придружаване, посещения в къщи, участие в групови програми. Практиката показва, че това е предпочитаната подкрепа от младите майки и все повече услугата «Звено майка и бебе» се използва за кризисно настаняване.

1.3. Повече от 100 деца от ДМСГД бяха настанени в приемни семейства, подбрани, обучени и подкрепяни от екипа на КСУДС в гр. Шумен. *За първи път в България повече от 30 новородени бяха настанени директно от родилния дом*.

1.4. Подкрепата за деца от 0 до 3 г. се предоставяше и в централите в София, Перник и Видин

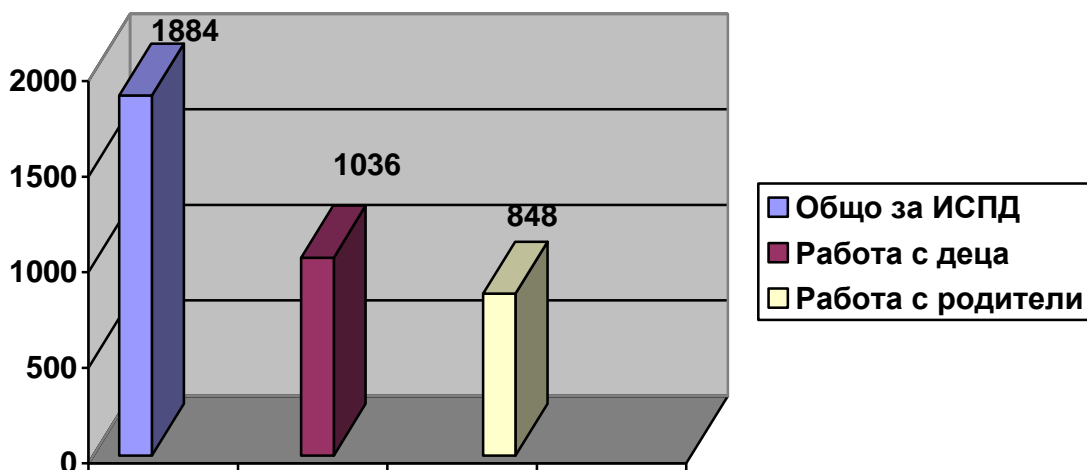
1.5. Изследване на ИСДП и МССД показва, че *децата, настанени в приемна грижа от ДМСГД имаха сериозни изоставания във физическото, емоционалното, когнитивното развитие¹*. Повече от две трети имаха прояви на фалшив аутизъм и институционализация. Промяната в приемната грижа е във всички сфери, основно в емоционалната, в характера на привързаността.

2. ИСДП приема закрилата на деца в семейна среда и алтернативната грижа, включително приемната като споделена грижа (co-parenting). Всяка подкрепа към детето е с участието на неговото семейство.

¹ Изследване на влиянието на приемната грижа при 70 деца от 0-3 г., изведени от ДМСГД, ИСДП, 2012 г.

2.1. Центровете за социални услуги², които се управляват от ИСПД настойчиво въвеждат подхода за закрила на децата в риск, който не замества семейството, а поема тези грижи и функции, които то временно не е в състояние да изпълни. По този начин се гарантира правото на детето до достъп до всички социални ресурси сега, в този момент. От друга страна подкрепата на семейството не го отчуждава от неговите функции в грижата и възпитанието на детето, то участва в степената, в която може.

2.2. Почти половината от клиентите ни са семейства, като тенденцията на увеличаване се запазва от миналата година. Този факт следва да се интерпретира в контекста на сериозното увеличаване през последните две години на направленията за обучение на кандидати на осиновители.

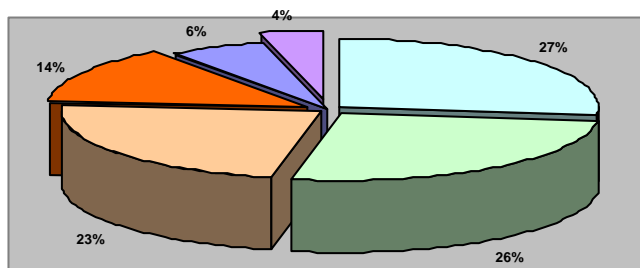

² ИСПД коректно изпълнява договорите с общините - София, Шумен, Видин, Перник, и Община Пазарджик, в качеството си на лицензиран доставчик на социалните услуги.

Успешно разширяваме обхвата на услугите в Комплекса за социални услуги за деца и семейства в гр. Шумен за седма поредна година, развиваме все по-успешно КСУДС във Видин. В гр. Перник продължихме да развиваме приемната грижа в Областния център, съвместно с екипа по приемна грижа по Проект „И аз имам семейство” на МТСПУ към Община Видин. Столична община и сключи нов тригодишен договор за управлението Център за обществена подкрепа.

Не успяхме да продължим управлението на КСУДС в град Пазарджик, независимо, че ги създадохме и в продължение на шест години, инвестирахме в постигане на устойчивост, специализирана подготовка и обучение на екипа. Общината ги възложи на организации, управлявани от общински съветници от квотата на кмета!!!

Работа с родители

- Групова работа със семейства за доразвиване на знания и умения, свързани с родителството - 232 бр.
- Обучение и подкрепа на приемни семейства - 222 бр.
- Обучение на кандидат осиновители - 192 бр.
- Оценка и повишаване на родителския капацитет - 120 бр.

През тази година отчитаме, че сме постигнали устойчивост и цифрите показват, че подкрепата на възрастните е 45%, спрямо общия брой клиенти. **Общо 760 са доброволните клиенти, където отчитаме с 20% ръст от предходната.**

2.3. ИСДП продължи да развива приемната грижа и подкрепи Националния проект „Приеми ме” в София, Шумен, Перник и Видин. Въпреки желанието на част от държавните структури да изолират НПО от развитието на приемната грижа чрез ОПРЧР, ние доброволно оказвахме методическа и

материална подкрепа на проекта. **Общо 160 са приемните семейства, които подкрепят екипите по приемна грижа към Организацията. В сравнение с предходната година броят им се е увеличил с 55 семейства.**

2.4. Екипите на ИСДП са обучили близо 200 кандидати за осиновители, което е с 12% повече от миналата година. Основна заслуга за това е на ЦОП София, който обучи общо 150 кандидат – осиновители, или с 25 повече от предходната година.

Освен в обучение, опитваме се подпомагаме процеса на съпровождане на детето и осиновителите в пред осиновителния период, но на този етап не срещаме партньорство от страна на РДСП и ОЗД. Независимо от ясно заявената от наша страна възможност и желание да подкрепяме и вече разписаната нормативна възможност, единични са случаите в Шумен и София, при които ОЗД насочва за подкрепа след осиновителния период.

2.5. Мобилната работа в общността, съвместно с партньорите от СКЦ³ и здравните медиатори, допринесе много в работата по превенция на изоставянето в Шумен. Социалният работник от КСУДС е работил с **34 рискови майки** на терен. Това са предимно многодетни семейства, самотни и бременни жени. Много ефективна в Шумен е мобилната работа за регистриране на деца, просеци и скитащи и не посещаващи училище. Екипът във Видин активизира работата в общността и мобилното регистриране на рискови семейства и деца.

През годината представител от ЦОП София продължи да участва в мобилния екип на Столична община за идентифициране на просеци деца на територията на София. От месец юли 2012 г. ЦОП има свои представители в сформираниите мобилни столични екипи, които са създадени да мотивират хората от рискови общности да ползват социални услуги, както и при необходимост да предоставят групова и индивидуална работа с населението от ромската общност.

2.6. „Достатъчно доброто” родителство е най-добрата превенция на negliжиране и насилие. През 2012 г. ИСДП интензивно полагаше усилия за подкрепа на доброто родителство.

За първи път екипът във Видин стартира Програма „Работилница за родители”. Програмата има за цел да подкрепи родителите в най-ранния етап от развитието на детето и намали риска от изключване на децата от високорискови общности на град Видин. **„Позитивно**

³ Проект „Семейство за всяко дете”

родителство”⁴ е програмата, която пилотирахме през 2011 година и успешно продължихме да развиваме в Шумен и София. Във Видин стартира като изнесена в ромски квартал „Нов път”. Програмата се прие много добре в общността и общо 49 родители са преминали през нея за 2012 година.

Семинари за родители на малки деца се проведоха в София, Шумен и Видин. Семинарът за родители се организира в рамките на Кампания „Добър родител - добър старт”, също част от инициативите на проект “Дом без насилие за всяко дете”⁵. Освен към родители на деца от 0 до 6 години, кампанията беше насочена и към професионалисти, работещи с деца. „ Възпитание без шамар- как с любов и уважение да наложим на детето си граници”. През годината се обучиха над 30 специалисти от екипите в Шумен, Перник, Видин и София. Най-голям интерес и най-много родители се обучиха в Шумен - 4 групи, общо 38 родители на деца от 0 до 6 годишна възраст.

В резултат на тези обучения ИСДП разполага с **28 обучители и водещи на групова работа с родители по Програма „Без шамар – как с любов и уважение да наложим на детето си граници” в КСУДС Шумен, Видин, ЦОП София и в централния офис.** През 2012 г. водещите проведоха 6 групи с родители в Шумен и София, проведоха се обучения за 28 учители в 14 детски градини в Перник, предоставено беше обучение на водещи по програмата за екипите на ЦОП Нови Пазар и Разград. Освен повишаване на квалификацията на специалистите в ръководените от ИСДП социални услуги, **Програмата допринесе за по-добро разбиране от страна на родителите на негативните последици за детското развитие от телесното наказание и насилието, на разликата между налагането на наказания на детето и използването на позитивни възпитателни практики, както и за подобряване на уменията им за прилагане на тези позитивни възпитателни практики.** Тази групова програма вече ефективно се прилага в работата по случаи на деца – жертви на насилие в социалните услуги на ИСДП.

II. ПОДКРЕПА НА ДЕЦА В РИСК И В АЛТЕРНАТИВНА ГРИЖА

Децата в риск и децата в алтернативна грижа са деца жертви на различни форми на насилие – изоставяне, negliжиране, физическо насилие, сексуално насилие. Действащата

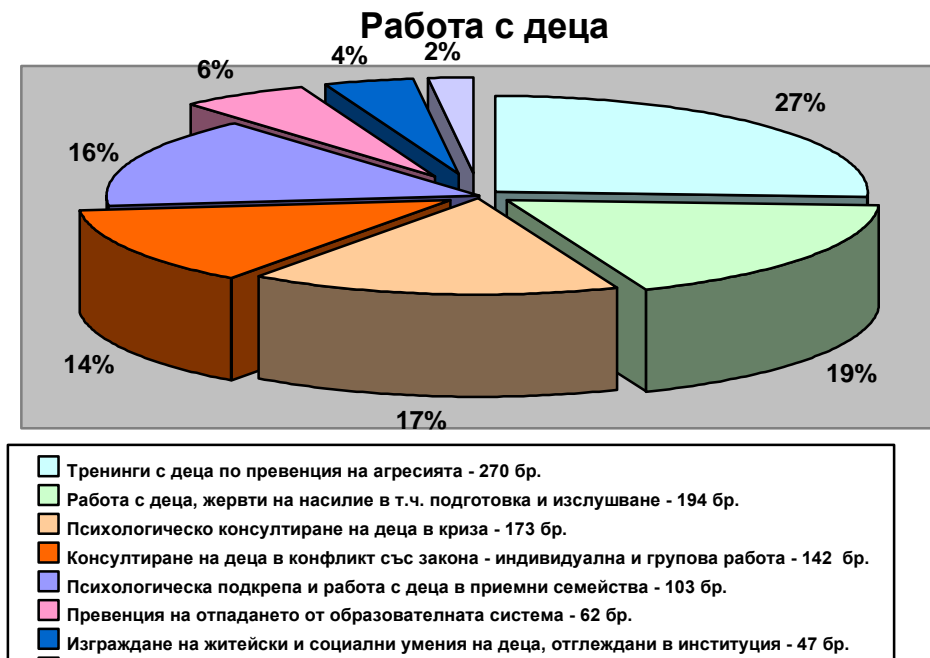
⁴ През 2012 г. бяха инвестирани значителни ресурси в изграждане на капацитета на специалистите от ИСДП по превенция на насилието и за работа по случаи на деца, жертви на насилие в рамките на проекти „Дом без насилие за всяко дете” по програма Дафне на ЕК, проект „Детство без насилие” и „Чуй детето 2”, финансирани от фондация ОУК и проект „Специални нужди на детето свидетел”, финансиран по програма „Основни права” на ЕК.

⁵ Дом без насилие за всяко дете” по програма Дафне на ЕК, проект „Детство без насилие „

система не разпознава децата в алтернативна грижа, децата с поведенчески проблеми, децата в риск от отпадане от училище като жертви на насилие.

ИСДП работи за подобряване на дейностите за разпознаване, сигнализиране и професионална намеса при деца, жертви на насилие. Опитваме се да бъдем активната страна за свикване на **мултидисциплинарния екип по Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви или в риск от насилие при кризисна интервенция**. В Шумен е свикван при разглеждане на 4 случая на деца от Община Шумен. Като постоянен член на комисията редовно в срещите участва психолог от Комплекса. В община Видин, представители от екипа, не са имали покана от ОЗД за присъствие и нямаме поглед върху ефективността на екипа. Представители на екипа на ЦОП София, са канени на единични заседания на мултидисциплинарните екипи към отделите за закрила на детето в Столична община. Отчитаме, че въвеждането на Координационния механизъм доведе до добри резултати за случаите, за които е прилаган, но все още той не действа ефективно. Можем да кажем, че продължава разпокъсаността в действията на институциите и липсата на координация.

Подкрепата на децата се основава на индивидуализирана оценка на техните нужди и се определя от техния най-добър интерес. *Резилианс подходът концептуализира нашите усилия основно през разбирането да заместим агресията с думи*. Екипите на ИСДП в цялата страна отстояват интересите на децата пред всички институции, включително и пред системата за закрила. Водещ проблем през изминалата година беше темата за детската агресия, поведенческите проблеми при децата. **1036 индивидуални оценки и също толкова индивидуални планове** за подкрепа обсъдихме и изготвихме съвместно с децата.

2. Като изключително успешна можем да определим програмата „По-добре да поговорим” с децата от ДДЛРГ „Асен Златаров”,⁶ с децата от приемна грижа. С децата говорихме за насилието между самите тях и как на негово място да поставим думите.

⁶ Проект Подобряване качеството на грижа за децата в ДДЛРГ „Асен Златаров”

В сравнение с предходната година през 2012 г. сме работили с **много повече деца, настанени в приемни семейства**. Оказали сме подкрепа на 22 деца, някои от които са реинтегрирани вече в биологичните си семейства. При работата с приемните деца сме съдействали за адаптацията им в новата среда, проследявали сме състоянието им, как се чувстват в семейството, какви грижи получават, съдействали сме за срещи с биологичните родители. Забелязва се **тенденция на увеличаване броя на децата, които изпитват криза в осиновителските семейства** и имат нужда от продължителна работа с психолог.

3. Ателиета за деца, са много приета форма от децата, в която развиват умения за общуване, развиване на житейски и социални умения, мотивация за посещение на учебни занимания и пр. Ателиетата винаги са били част от услугите за децата и по-малко сме ги разглеждали като функция на родителството. В ЦОП София ателиетата са много привлекателна форма за децата от Дом „П. Р. Славейков - „Направи си сам”, „Танцови изкуства и пеене”, а през месец март 2012 г. стартира и друга групова програма - ателие „*Релаксация*”. Групата включваше деца от 3 до 6 години със силен моторен интензитет и затруднения в комуникацията в група на връстници.

4. Излизанията⁷ с деца от ДДЛРГ Асен Златаров в София бяха една нова за страната и успешна форма за отговор на нуждите на децата в алтернативна грижа от смислен контакт с възрастните и със света. Децата имаха пакет от „археологически музей и пица”, „ исторически музей и ресторант”, „ природонаучен музей и сладкарница” и пр. Малки групи (4-5 деца) с двама възрастни проведоха тези излизания с цел общуване и индивидуализиране на срещите. Децата сами поръчваха, плащаха и пр.

5. Медиирани срещи продължихме да използваме като метод за подкрепа на децата при срещата им с родител, с когото по различни причини е нарушен контактът. Отчитаме, че през 2012 година се увеличат случаите, при бракоразводни дела и поставяне на детето в центъра на конфликта между бившите съпрузи и случаи на т.н. PAS синдром. Често такива са срещите с

⁷ Проект Подобряване качеството на грижа за децата в ДДЛРГ „Асен Златаров”

биологичните родители на деца в алтернативна грижа. Практика стана специализираните помещения да се използват като много подходяща обстановка за срещи родители-деца. **Чрез проекти⁸ по програма „Правосъдие за деца – превенция на насилието” ИСДП дофинансира дейностите на Центъра за обществена подкрепа в София, управляван от ИСДП, и предостави допълнителни над 200 часа юридически, психологически или психосоциални консултации за деца, участващи в правни процедури, както и за техните родители или за професионалистите, които работят с тях. Основно тези консултации бяха използвани за медиации срещи между родители и деца, за подготовка и придружаване на деца в съда, когато им предстои изслушване пред съдия или разпит в качеството им на свидетел, както и за консултиране и подкрепа на самите родители и на професионалистите, които работят по случаи на насилие над деца.**

6. Спешен прием на деца, и през 2012 година продължи да бъде най-добрата алтернатива за децата, жертви на насилие. *Общо 55 деца и 6 майки са ползвали подкрепа в Центровете в Шумен и Видин.* Центровете са единствена алтернатива за майките, жертви на насилие. При 81% от децата ползвали подкрепа, сме постигнали успешна реинтеграция - децата са върнати в семействата си, или настанени при близки и роднини, 15% от децата са настанени в приемни семейства и само 5 % са настанени в институция.

7. Кризисната интервенция е една от иновативните⁹ услуги за ИСДП, която активно се разви в ЦОП София и КСУДС Шумен. През годината започнахме да работим по тези заявки, както от Отделите за закрила на детето, така и от други институции. Екип от специалисти на ЦОП София ***проведе кризисна интервенция на лица, пострадали по време на земетресението в гр. Перник.*** Над 150 деца и възрастни потърсиха подкрепа в индивидуални и групови консултации. Екип от ЦОП проведеха ***кризисна интервенция и на деца в ДД “Асен Златаров”*** след медийното отразяване на случаи на заразени със СПИН деца от дома. Специалистите в Шумен, проведеха кризисна интервенция на децата от VII клас в училището в с. Дибич във връзка със смъртта на дете от класа. В СОУ „Черноризец Храбър” – гр.В.Преслав възникна остра нужда от интервенция на учениците от II и III клас във връзка с инцидент на нападател от куче деца, близо до района на училището.

8. Психологическото консултиране заема най-големия процент в направленията за работа с деца, които получаваме от Отделите, и не на последно място, услугата „Училищната подкрепа”. В сравнение с предходната година през 2012 г. сме работили с **много повече деца, настанени в приемни семейства.** Оказали сме подкрепа на 22 деца, някои от които са

⁸ Програма „Основни права и гражданство” на Европейската комисия в рамките на проект „Protecting the right of child-victims of crime to psychological assistance and child-friendly interviewing procedures”

⁹ Екипът получи специализирано обучение в рамките на проект „Protecting the right of child-victims of crime to psychological assistance and child-friendly interviewing procedures” на програма „Основни права и гражданство” на ЕК.

реинтегрирани вече в биологичните си семейства. При работата с приемните деца сме съдействали за адаптацията им в новата среда, проследявали сме състоянието им, как се чувстват в семейството, какви грижи получават, съдействали сме за срещи с биологичните родители. Забелязва се **тенденция на увеличаване броя на децата, които изпитват криза в осиновителските семейства** и имат нужда от продължителна работа с психолог.

9. През 2012 г. ИСДП допринесе за повишаване информираността на децата относно техните права, когато участват в правни процедури, както и за подобряване на тяхната информираност за защита при ситуации на насилие.

Как да потърсим помощ - Книжка за деца 7-11год.

Тази публикация: „**Как да потърсим помощ**” е насочена към деца между 7 и 11 години и има за цел превенция на насилието спрямо деца, както и да информира децата как да реагират и на кого да се обадят, когато се сблъскат със ситуации на насилие.

Ти си свидетел – имаш права
Брошура за деца

Това е брошура „**Ти си свидетел - имаш права**”, която информира детето какви са неговите права, тогава когато се налага да участва в наказателен или граждански процес.

10. През 2012 г. ИСДП допринесе за повишаване компетентността на специалистите, които работят с деца, жертви или свидетели на насилие, както и техните семейства.

Голяма част от дейностите, реализирани в рамките на програмата „Правосъдие за деца – превенция на насилието” бяха насочени именно към постигане на този резултат: да се окаже **подкрепа на специалистите работещи с деца, жертви на насилие** и да се повиши тяхната компетентност. През 2012 г. ИСДП продължи с предоставяне на стартиралото през 2011г. 200 часово **обучение¹⁰ за социални работници и психолози** от Комплекси за социални

¹⁰ През 2012 г. приключи 200 – часовото обучение по проект „Защита правото на детето-жертва, на психологическа подкрепа и щадящи процедури”, финансиран от програмата „Fundamental Rights” на ЕС В него бяха включени социални

услуги, Центрове за обществена подкрепа, кризисен център и други услуги от територията на цялата страна.

Информация за това, как организациите могат да бъдат полезни и техни контакти бяха публикувани в отделна брошура. На интернет страницата на ИСДП беше разработена специална **платформа за комуникация между участниците в Мрежата от професионалисти работещи с деца**, които са преминали през 200 часово обучение. В платформата за комуникация са приложени и всички материали от отделните модули.

Публикация:

Мрежа от професионалисти, работещи с деца, 2012

През 2012 г. ИСДП допринесе за повишаване на чувствителността на по-широк кръг професионалисти относно феномена насилие и добри практики за превенция на насилието над деца.

III. ПОДКРЕПА НА ДЕЦА, УЧАСТНИЦИ В ПРАВНИ ПРОЦЕДУРИ

През 2012 г. експерти на ИСДП се включиха в работни групи към Министерство на правосъдието за обсъждане на Плана за действие за изпълнение на Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за детето (2012 – 2020). Също така участвахме и в процеса на изготвяне на плана за превенция на насилието за 2012, разработен от ДАЗД.

От 2008 г. до днес ИСДП е единствената неправителствена организация, която лобира и работи¹¹ за промяна в законодателство и въвеждане на щадящи процедури за подготовка и изслушване на малолетни и непълнолетни деца.

През 2012 година ИСДП допринесе за формиране на адекватни политики към децата, пострадали от престъпление или свидетели на престъпления, прилагане на законодателството в съответствие с най-добрия интерес на детето, както и гарантиране на правата на децата в съответствие с международните стандарти¹².

Въвеждане на мултидисциплинарен подход чрез Стандарти за разпит на малолетни и непълнолетни лица, участници в правни процедури. В тяхното разработване участваха съдии, прокурори и експерти от социалната сфера. **Стандартите** бяха консултирани с потребителите, с професионалистите и с институциите от сферата на правосъдие и деца. Бяха официално представени и предложени за въвеждане в практиката на Главна прокуратура на Р България, както и на Държавна агенция за закрила на детето.

Публикация:

Как се провежда разпит на дете.

Ръководство за експерти, които участват в разпит на

Малолетни свидетели

2012г.

Въвеждане на мултидисциплинарен подход чрез реализиране на мултидисциплинарни програми за обучение на полицаи, магистрати, социални работници. През 2012 година се проведеха и първите **пилотни обучения на разследващи полицаи** от ОДМВР Пазарджик и ОДМВР Шумен. Програмата беше разработена съвместно с експерти от Академията на МВР и Института по психология на МВР и прокурор от Софийска Районна прокуратура. През есента се проведе и първият редовен курс по програмата във Факултет „Полиция“ на Академията на МВР, в който се записаха над 30 курсисти. През 2012 г. ИСДП продължи да предоставя обучения по заявка на НИП и на други организации за **обучение на магистрати, като „Програма за развитие на съдебната реформа“**, Комплекс за социални услуги към община

¹¹ Проекти „Чуй детето I“, „Чуй детето II“, финансирани от Фондация „ОУК“

¹² Пилотната практика на ИСДП изцяло съответства на изискванията на Директива 1212 на ЕС от 2012 г.

Пловдив и др. През тази година стартирахме и специализирането на част от екипа във Видин за работа с деца, жертви или свидетели.

Изграждане на Специализиран мобилен екип за разпит/изслушване на деца, участници в правни процедури. През 2012 г. ИСДП успя да разшири състава на **мобиления екип за разпит на деца**, който функционира на национално ниво от 2011 г. Мобиленият екип се състои от психолози и социални работници, които работят по специализирана методика за подготовка на деца за изслушване в съда и за разпит на деца, пострадали или свидетели на насилие, които покриват цялата страна по предварителна заявка. През 2012 г. в рамките на сформирания „Клуб на експерта”¹³ към ИСДП се проведеха **обучения на професионалистите, които провеждат разпити на деца** в специализирани помещения за разпит на деца, от София, Шумен, Пазарджик, Пловдив и Видин и са част от Национален мобилен екип за разпит на деца, създаден към ИСДП. Професионалистите (психолози и социални работници) преминаха през 8 обучителни сесии с обща продължителност 32 часа. **Общият брой на децата**, които са преминали през щадяща процедура през 2012 година е 20.

Подготовка за разпит и придружаване в съда; Вече няколко години ИСДП работи за развитие и прилагане на услуги за детето, които са в интерес на правосъдието. Такива услуги са: подготовката на деца за изслушване от съдия и придружаването на децата в съда; подготовката на деца, пострадали от насилие или свидетели на престъпление, за разпит пред съдия, както и придружаването им в целия процес на правораздаване; медиации срещи между родители и деца при тежки конфликти на родителско отчуждение или упражняване на правото на свиждане между родител и дете. Този вид услуги, които са психо-социални, основно обслужват правораздаването и са нови за нашата практика, поради което нямат и ясен статут и финансов стандарт.

За първи път в страната разпитите на деца се провеждат от специално обучени за това експерти по специализирана методика за разпит на деца. Този екип обслужва изцяло интересите на правораздаването, като помага на магистратите да спазват едновременно изискванията за щадящо детската психика правосъдие. В момента тези **иновативни услуги** се финансират от проекти¹⁴ на ИСДП и частично от държавния бюджет чрез държавно делегираните услуги към КСУ или ЦОП. За да се гарантира устойчивост и качество на услугите обаче, е необходимо те да бъдат разпознати и финансово обезпечени чрез процедури на Министерство на правосъдието, а не само чрез социалното министерство.

¹³ Проект „Детето - свидетел със специални потребности”, финансиран от програма Criminal Justice №JUST/2010/JPEN/AG /1561 30-CE041873/00-05

¹⁴ Проект „Чуй детето II”

Изграждане на специализирани помещения за изслушване на деца жертви или свидетели на насилие на нови градове в страната. През 2012 г. стартира разкриването на нови специализирани стаи за разпит на деца в градовете: Стара Загора, Благоевград, Видин и Русе. Изборът на градовете, в които организацията подкрепи изграждането на стаи и развитие на местния капацитет чрез обучение на екипите и супервизия, се осъществи след обявен конкурс в рамките на проект „Чуй детето”. Община Пловдив разкри петата за страната специализирана стая за изслушване на деца. Екипът на ИСДП подкрепи усилията на колегите от Пловдив. През 2012 г. ИСДП изгради второ специализирано помещение за разпит на деца в гр. София в сградата на Център за обществена подкрепа – гр. **София**,

Успяхме да осъществим планирана среща с **психолози, които по заявка на съда изготвят експертизи на деца жертви или свидетели на насилие**. Основно предизвикателство на срещата беше поставяне на професионални граници между специалистите, както и проучване на възможността експертите да се ползват от проведения видеозапис на конкретен случай на изслушване на дете, ако необходимата им информация вече е била предмет на изслушването

Промяната на нагласите към въвеждането на приятелско правосъдие за деца продължи да бъде водеща дейност за ИСДП чрез провеждане на поредица от кръгли маси, обучения и включване на експерти на организацията в различни представяния, участия в работни групи и обучения по заявка на други организации. Проведени бяха кръгли маси в гр. Варна, В.Търново, Видин и Пазарджик, в които се включиха над 300 професионалисти от правораздавателната система, полиция, системата за закрила на детето, местни партньори и отговорни институции.

Продължава да бъде проблем липсата на данни и информация за участието на деца в правни процедури. През 2012 г. ИСДП реализира изследване на актуалната ситуация за разпит на деца в два региона Пазарджик и Шумен, където има създадени специализирани стаи. Беше направен преглед на 51 съдебни досиета по случаи на насилие над деца и бе анализирана актуалната практика на правораздавателните органи и тяхното отношение към децата като жертви и свидетели на престъпления. Данните от изследването ще бъдат представени през 2013 г. и ще се използват, за да се настоява за подобряване на практиката у нас относно разпитите на деца.

Най-големият проблем в тази област според нас е **бавното преминаване от пилотна към национална практика**. За да се случи това, е необходимо приемането на нормативни изменения в Закона за закрила на детето, които да дадат изисквания към участието на деца в правни процедури, приемането на Стандарти за разпит на деца, осигуряване на устойчивост

на услугите по изслушване, институционализиране/сертифициране на мобилния екип. Необходимо е също изграждането на специализирани помещения, които да покриват територията на страната. Особено важно е целият този процес да се основава на детското участие.

IV. КАЧЕСТВО И ПРОФЕСИОНАЛИЗИРАНЕ НА РАБОТАТА НА ИСДП

Оценки за високо качество на услугите получихме от: Държавна агенция за закрила на детето/ ДАЗД/ - експерти от “Контрол по правата на детето” извършиха планови проверки за спазване на изискванията за качество на услугата “Център спешен прием” в Шумен, София и Видин. **Заключението в докладите от проверките в Шумен и София е - услугите се предоставят при спазване на всички стандарти по НКССУД и високо качество и са препоръчани, като бази за добри практики.**

Водещи международни експерти дадоха висока оценка на качеството на работата на ИСДП. ЦОП в София беше посетен от Борис Сирилник - френски невропсихиатър и Жан-Клод Льогрн, Регионален директор на УНИЦЕФ, Женева, с които обсъдиха качеството на приемната грижа. Марк Бюкема – Директор програми на международната фондация WWO /Worldwide Orphans Foundation/ и представители на UNICEF и Кирси Мади, заместник-

регионален директор на UNICEF за Централна, Източна Европа и страните от ОНД и Таня Радочай, представител на UNICEF за България през месец февруари се срещнаха с приемните родители от Шумен. След това посещение и посещение в КСУДС в Шумен, беше направен извод, че в България **се предоставя приемна грижа с високо качество.**

Втора международна конференция на тема: Виктимизация на деца, измерения и превенция, 29-30 ноември 2012г. Принцес хотел, София

Борис Сирилник на среща в ЦОП в София

*Марк Бюкема и Кирси Мади I
КСУДС в Шумен*

*Мириама Диало, аташе към Посолството на Франция на среща
с екипа на КСУДС Шумен*

Участници в годишната среща на EUROCHILD посетиха ЦОП София и се запознаха с услугите му. На тази среща, както и на Международната конференция на **IFCO** беше представен опитът на организацията в развитие на приемна грижа за бебета.

Екипите на ИСДП работят в сътрудничество с международни експерти. Специалисти в работа с деца жертви на насилие от Шумен, София и Видин участваха в международна супервизия – супервизор Д-р Ану Аромаки – Стратос, Университет Або Академи, Турку, Финландия.

Огромен интерес и реален успех предизвика провеждането на Втората международна конференция на тема: **Виктимизация на деца, измерения и превенция** през месец ноември 2012 в гр.София. Конференцията се организира с любезното партньорство на Министерство на правосъдието, като заместник министър Велина Тодорова изнесе нарочно подготвен доклад на тема: **Първи стъпки в реформата на правосъдието за деца.** В конференцията взеха участие **международни говорители** от Франция и от Финландия. В конференцията се

включиха близо 200 участника от София и страната, както и международни експерти в областта на изслушването на деца. За първи път организацията успя да привлече и доброволци за организирането и провеждането на събитието, за което сме им изключително благодарни.

Зам. министър на правосъдието г-жа В. Тодорова

Д-р Ану Аромаки-Стратос, психолог, Университет Або Академи, Турку, Финландия

Вторият ден на конференцията беше посветен на родителството и превенцията на насилието. Специален гост лектор беше проф. Жан-Пиер Пуртоа, Университет в Монц, Белгия, един от водещите специалисти в областта на резилианса и приложението на идеите му в “bientraitance”, или доброто отношение като принцип и метод на работа. Доклад за споделеното родителство като концепция в работата със семействата в ИСДП, беше изнесен от доц. Нели Петрова.

При посещението си в Комплекса за социални услуги за деца във Видин, посланикът на САЩ Джеймс Уорлик заяви „Комплексът за социални услуги за деца и семейства е един от най-добрите в страната и може да служи за модел на останалите общини.” *Международна делегация от представители на Киргизстан и Узбекистан, работещи в мрежата за закрила на детето* се запознаха с опита на ИСДП при посещение в Центъра за обществена подкрепа в София.

През 2012 г. ИСДП въведе своя **вътрешна система за кариерно развитие**, която да позволи професионалното израстване на експертите, независимо от вертикалните структури в организацията. Бяха въведени степени на развитие – социален работник, социален работник – експерт и социален работник – консултант. След атестиране на работещите в социалните услуги, системата беше приложена на практика. Новата система за кариерно развитие допринесе за допълнително повишаване на мотивацията, както и качеството на работа и ефективността на всеки, което позволи специалисти от ръководените от ИСДП услуги да **заявят желанието си да развият компетентностите си**

като обучители или като експерти в изследвания, включително и да посочат конкретни теми, по които биха желали да участват като обучители или стажант-обучители.

Методическа подкрепа и супервизия на специалистите продължава да е неотменна характеристика и гарант за качество. ИСДП е организация, която не само предоставя социални услуги, но държи на качеството на работа при предоставянето им. Те се провеждаха от доц. Нели Петрова и д-р. Надя Стойкова. Организацията осигури за специалистите и супервизия от външни специалисти, доказани в социалната сфера – Весела Банова - психолог, д-р Мечкунова – детски психиатър, д-р Жопунов – педиатър и Христо Монов – психолог. Качеството се гарантира с ежемесечна супервизия на всеки специалист, като има разработени стандарти за една индивидуална и една групова супервизия. През 2012 година организацията въведе практика всеки новопостъпил служител да работи по случай под индивидуалната супервизия на експерт от ИСДП. През 2012 година екипът от супервизори се състоеше от 2-ма експерт - супервизори, 6 супервизори, 10 стажант - супервизори. **Методическа подкрепа и супервизия на екипа на ИСДП – 1152 часа. Супервизия на приемни родители – 68 часа.**

Участието на потребителите е ключов фактор за развитие на качеството. Продължаваме да се ръководим от **обратната връзка на клиентите, Съветът на потребителите** продължава да бъде обществен орган при управлението на услугите по места. Продължихме **въведената иновативност от предходната година – участието на децата в съвета на потребителите.**

Родителите казват, „*чувстваме се по – спокойни, тъй като децата ни започнаха да споделят с нас*“; „*при нужда ще знаем към кого да се обърнем*“.

Продължаваме да развиваме творчески форми за професионално израстване. Доказаха се като форма за професионално развиване на екипите формираните като *Клуб „Развитие” в Шумен и Литературно кафене в София.* Развиха се като професионално пространство за обмяна на нова и интересна информация от социално-психологически характер. Въведохме иновативност в провеждането на *Лаборатория за изследване на дете, която обединява професионалисти от различни институции в интервизионните групи за обсъждане като въведохме теми на отделните срещи.* През годината в София и Шумен се проведеха 15 срещи. В лабораторията като участници се утвърдиха представители от ДАЗД, ДСП и други НПО в столицата.

Повишен капацитет на специалистите, работещи в организацията През 2012 г. бяха проведени редица обучения за повишаване на професионалния капацитет на експертите,

работещи в социалните услуги, както и на експертите в организацията. Обученията на екипа на ИСДП бяха реализирани, както в рамките на изпълняваните от организацията проекти, така и по проекти на партньорски организации и в рамките на организирани обучения от Центъра за професионално обучение на ИСДП. Ново назначаваните служители получиха въвеждащо обучение в екипите на социалните услуги.

Услугите, управлявани от ИСДП разшириха **възможността студенти и специалисти да придобиват професионален стаж и практически опит.** В Комплекса за социални услуги Шумен практически стаж премина социален работник от ЦСРИ на деца със СОП – гр. Варна. През годината специалисти – социални работници започнаха работа по Проект „Ново начало – от образование към заетост” по ОП РЧР в Шумен и София. В края на годината, целият екип на КСУДС Варна, беше на обмяна на опит по предписание на ДАЗД с насоки, запознаване с добрите практики в КСУДС Шумен. В Центъра за обществена подкрепа - София, продължиха да се обучават доброволци – студенти от СУ. *Проведоха се и учебни стажове на групи студенти по социална работа от Софийския университет.*

Развитие на капацитета **на професионалисти от ИСДП за провеждане на супервизия.** В рамките на проведеното от ЦПО 200- часово обучение на супервизори в социалната работа още 5 експерти от ИСДП придобиха компетентност да провеждат супервизия под супервизията на водещи супервизори. Освен непосредственият положителен резултат за ИСДП, да **разполага с още петима обучени супервизори, които да подкрепят не само екипите в ръководените от организацията социални услуги, но и да предоставят супервизия на работещите в сферата на социалната работа,** бяха поставени и **основите на професионална общност** на супервизорите и на **професионални стандарти** за супервизори, базирани на задълбочена теоретична подготовка и задължителен стаж под супервизия.

Чрез работата¹⁵ си ИСДП допринесе за осъществяването на комуникацията между представителите на различните институции ОЗД, ДСП, Съвет по осиновяване към РДСП, ДДЛРГ, ДДУИ, както и съдии от районни съдилища. Създаването на хетерогенни и междуинституционални групи и повишаването на професионалния капацитет беше възможно чрез провеждане на специализирани обучения с продължителност 128 часа¹⁶. в следните модули.

¹⁵ Проект „Повишаване капацитета на работещите в сферата на закрила на децата в Шуменския регион”, финансиран от УНИЦЕФ,

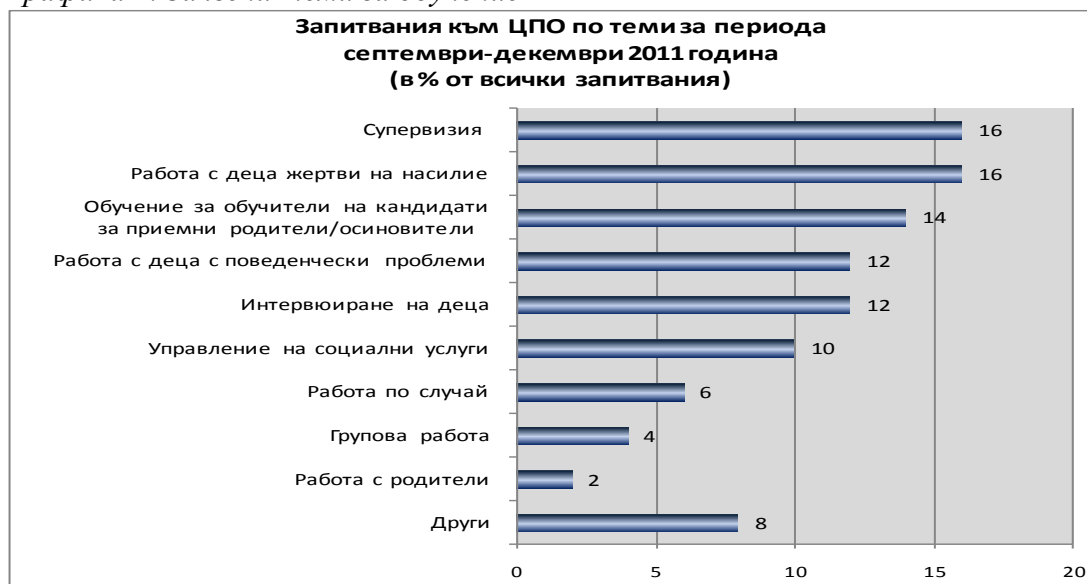
¹⁶ „Развитие на детето и последици от институционализацията”, „Социална работа със семейства”, “Управление на случай в социалната работа с деца и семейства”, „Дружелюбно изслушване на деца и участие на деца в правни процедури”, „Взимане на решение за най-добър интерес на детето”.

ИСДП е организация, която предоставя обучение и супервизия по заявка на други организации. За 2012 г. ние сме предоставили 360 часа супервизия и обучения на външни организации в рамките на проекти. На работещи в алтернативна грижа бяха предоставени общо 124 часа обучения¹⁷, за участие в които бяха поканени и социални работници от ОЗДС в София. В обученията се включиха 28 служители на ДДЛРГ и 14 представители на ОЗД в София, ДАЗД и АСП (общо 42).

По заявка на АСП бяха предоставени 254 часа обучение,¹⁸ от които 96 часа обучение на новосформираните комисии по приемна грижа към РДСП. В обучението се включиха представители на 81 общини. **Обучението:** 62 часа обучение беше предоставено на доставчици на приемна грижа. През 2012 г. на екипите¹⁹ на СКЦ в област Шумен бяха предоставени общо 64 часа обучения, в които участваха 18 специалисти.

Запитвания към ЦПО по теми за периода септември-декември 2011 година (в % от всички запитвания)

Графика 1. Заявени теми за обучение

Един от успехите през 2012 година за ИСДП чрез Центъра за професионално обучение, беше предложена индикативна програма, с шест обучителни курса с различна продължителност. Програмата беше разработена след анализ на нуждите от обучение и търсене на определени курсове от институции, НПО, доставчици на социални услуги и специалисти, които индивидуално отправяха заявки към Центъра (вж. Графика 1.)

В резултат на предложената програма през 2012 година ЦПО предостави общо **580 часа** обучение на 160 професионалиста.

За първи път в България се проведе продължително, базирано на стандарти за компетенции, обучение за супервизори, което е с продължителност 220 часа, от които 128

¹⁷ По проект „Повишаване качеството на грижите за децата в ДДЛРГ „Асен Златаров”, финансиран от Фонд „Социално подпомагане”

¹⁸ По проект „Ресурсен център по приемна грижа”, финансиран от УНИЦЕФ във връзка с проект „И аз имам семейство” по ОПРЧР

¹⁹ По проект „Семейство за всяко дете”, Унищеп

са теоретично обучение и 92 часа – практика. Участниците преминаха подбор по документи и събеседване преди да бъде сформирана групата от 16 професионалиста в областта на социалната работа.

Обучение на супервизори в „Синята стая” в Шумен, където през еднопосочно стъкло наблюдават развитие на умения заедно с водещия курса доц. Нели Петрова

През 2012 година ИСДП беше одобрен за доставчик на обучение по 3 ключови компетентности по програма „Аз мога повече” на Агенция по заетостта – Умения за учене, Гражданско образование и Общуване на роден език.

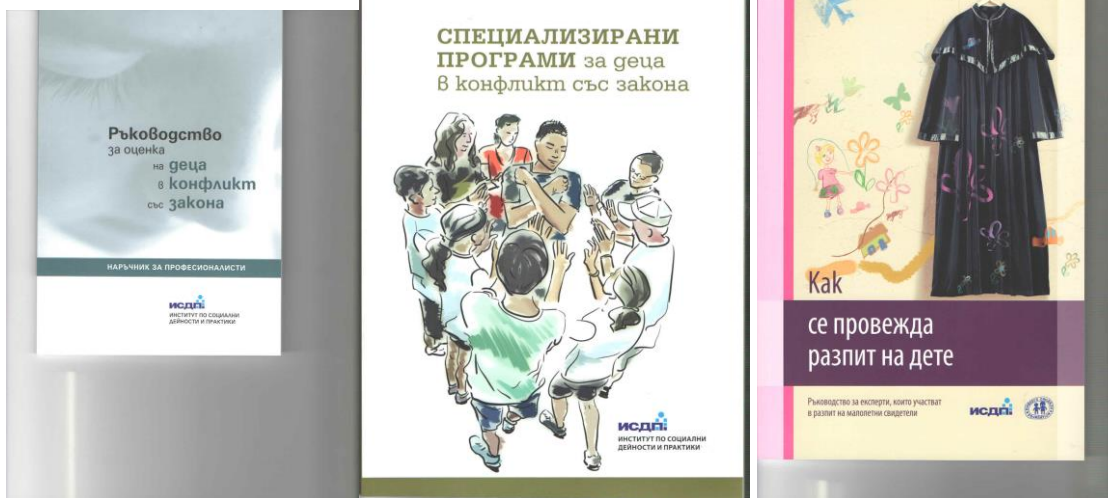
През 2012 г. ИСДП осъществи две изследвания – „Наистина ли е по-добра приемната грижа за децата?” и „Оценка и сравнителен анализ на комуникацията и координацията на различните дейности в изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”.

Изследването „Наистина ли е по-добра приемната грижа за децата?” показва по недвусмислен начин позитивната промяна при децата, отглеждани в приемни семейства. В резултат на изводите от изследването, освен **по-доброто аргументиране на развитието на качествена приемна грижа, както и на необходимостта от минимизиране на престоя на децата в институция, стана възможно и по-добро планиране на подкрепата за приемните семейства и за децата, отглеждани в тях.**

Изследването „Оценка и сравнителен анализ на комуникацията и координацията на различните дейности в изпълнение на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”, **допринесе за подобряване на комуникацията и координацията между ключовите актьори в процеса на деинституционализация. Участието ни в изследването допринесе и за утвърждаването на ИСДП като организация с водеща експертиза и принос в деинституционализацията в страната.**

Публикации и издания:

През 2012 г. в рамките на реализираните от ИСДП проекти бяха издадени следните редица наръчници за професионалисти, помагала и доклади.

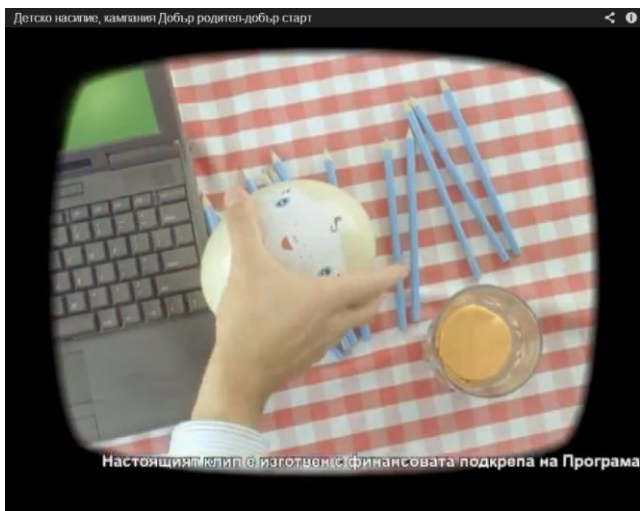
През 2012г. ИСДП обърна особено внимание на превенцията на употребата на телесно наказание над най-малките деца, като адаптира и разработи обучителни филми, които да се включат към обучителната програма „Без шамар“ за родители.

„Прекрасният свят на родителството“ е насочен към родители на деца 0-2 години и очакващи родители. Филмът засяга теми като Синдромът на раздрусаното бебе, превенцията на употребата на бой и стратегии за справяне в ситуации, когато детето плаче и родителите не знаят какво да направят.

Образователни материали по проект „Рейнбоу. Права срещу нетолерантността – изграждане на свят без предрасъдъци (англ. - RAINBOW – Rights Against Intolerance – Building an Open-minded World)“ - В рамките на проекта адаптирахме 7 късометражни филмчета и ръчничник за работа с учители и ученици, с цел да се говори за различното сексуално поведение и да се изгради толерантност от ранна възраст за уважение на разнообразието в сексуалната ориентация.

Кампания: „Добър родител-добър старт”- радио и видео клип

Кампанията стартира през месец май 2012 г. и има за цел да повиши обществената чувствителност и информираността на родители на малки деца към негативните последици от телесното наказание, както и да предостави информация за методи за справяне с агресивността при децата. Кампанията беше подкрепена от БТВ, Фокс Интернешънъл Ченълс, 6 радио станции от Оптимум Медия Груп и 3 радио станции от Емис България. Кампанията беше популяризирана в градовете София, Шумен, Видин и Перник, където бяха организирани информационни срещи с родители по темата.

Материали по кампанията:

Постер

Стикер

МИСЛЕТЕ ПОЛОЖИТЕЛНО

Понякога вашето бебе или прохождащо дете може да ви накара да се почувствате объркани или разстроени. Това не е умишлено; детето ви не иска да ви разстрои! Едно прохождащо дете всеки ден предявява много искания към родителите си. Опитайте се да видите света през неговите очи – това помага да разберете поведението му и да избегнете объркаността или пнева.

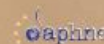
Ако детето ви изкара от търпение, не преминавайте границата! Потърсете помощ, колкото се може по-скоро. Никога не бива да шляпвате, удряте или разтърсвате детето си. Да пляскате или да третирате физически грубо малките деца, особено да ги разтърсвате, е опасно за тях и може сериозно да ги увреди. Малките деца са изключително крехки и деликатни – паданията и разтърсванията могат да бъдат много опасни за тях.

Повече информация в помощ на родителите при възпитаването на деца ще намерите на сайта на Институт по социални дейности и практики: www.sapibg.org

Посетете:
www.sapibg.org

Проект
„Дом без насилие за всяко дете“
JUST/2009/DAP3/AG/1122

Настоящата публикация е изготвена с финансовата подкрепа на Програма Дафне III на Европейската Комисия. Отговорност за съдържанието на тази публикация носи единствено фондация „Никни деца“ – Полша и сдружение „Институт по социални дейности и практики“ – България и по никакъв начин не може да се счита, че тя отразява становищата на Европейската комисия.

Тази публикация се съществува и с финансовата подкрепа на фондация ОУК в рамките на програма „Детство без насилие – за една по-добра система за закрила на детето в Източна Европа.“

ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА КЪМ 31.12.2012 Г.

79 човека по трудово правоотношение

5 експерти и други на граждански договори

7 човека стажанти

5 човека доброволци

ВСИЧКО: 96 души

По трудови правоотношения, на пълен работен ден в централен офис на ИСДП - София:

Изпълнителен директор – 1, - Програмен директор - 1, Координатор и асистент на програми -1, Ръководители проекти – 3, Счетоводител -1, Сътрудник по управление на европейски проекти и програми – 1, организатор Човешки ресурси – 1 Експерт програми и проекти - асистент 1;

По трудови правоотношения на пълен работен ден в структурите на ИСДП- в ЦОП – София, Перник, КСУДС Шумен, и Видин - **Директори - 3- Психолози – 5; - Социални работници, в т.ч. ръководител сектори – 51, - Касиер-домакини – 3; - Технически и помощен персонал – рецепционисти - 3, хигиенисти – 2, Шофьори – 2, Доброволци в комплекс за социални услуги в Шумен – 5; Експерти и други на граждански договори – 5, стажанти – 7.**

ФИНАНСОВО СЪСТОЯНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА

ИСДП	2011 г.	2012 г.
Приходи от нестопанска дейност	1750336	1495778
Разходи от нестопанска дейност	1723416.78	1460054
Приходи от стопанска дейност	20411.01	31840.69
Разходи от стопанска дейност	13905.61	31073.26

Отчетът е подготвен от:

Нели Петрова, Председател на УС на ИСДП

Надя Стойкова, програмен директор на Програма „Деца и правосъдие-превенция на насилието” и :Мадлен Таниелян, координатор на програмата,
Венета Господинова, програмен директор на Програма „Социални услуги” и директор на КСУДС в гр.Шумен с подкрепата на Биляна Койчева, директор на ЦОП в София
Елена Манасиева, програмен директор на Програма „Обучение, изследвания и методическа помощ”и Гергана Георгиева, координатор на програмата,
Камелия Иванова – главен счетоводител
Катя Сергиенкова – редактор
И с подкрепата на всички експерти на ИСДП, координатори на проекти и ръководители на центрове за услуги.

София, 2013 г.